

POSTANOWIENIE

Dnia 18 lipca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wiesław Koziellewicz

na posiedzeniu w dniu 18 lipca 2022 r., w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej, w kwestii wniosku Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego przy Sądzie Okręgowym w O. z dnia 29 czerwca 2022 r., K - [...], który wpłynął do Sądu Najwyższego w dniu 7 lipca 2022 r., o wyznaczenie sądu dyscyplinarnego właściwego do rozpoznania sprawy dyscyplinarnej A. Ł. – sędziego Sądu Rejonowego w B.

postanowił:

wniosek pozostawić bez rozpoznania

UZASADNIENIE

Prawo do sądu, ujęte w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, jest jednym z fundamentalnych założeń demokratycznego państwa prawnego (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 12 marca 2002 r., sygn. akt P 9/01, OTK-A 2002. nr 2, poz. 14). Jest też ono gwarantowane w art. 6 ust. 1 ratyfikowanej przez Polskę Europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, jak i w art. 47 Karty Podstawowych Praw Unii Europejskiej. Według orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka za sąd można uznać tylko taki organ rozstrzygający, który: a) jest władny do samodzielnego podejmowania wiążących rozstrzygnięć, b) został ustanowiony przez ustawę, c) działa w sposób zapewniający niezawisłość i bezstronność (por. L. Garlicki, Pojęcie i cechy „sądu” w świetle orzecznictwa Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, w: A. Smyt (red.), Trzecia władza. Sądy i trybunały w Polsce, Gdańsk 2008, s. 143).

Konstytucja RP do sądów zalicza: Sąd Najwyższy, sądy powszechne, sądy administracyjne i sądy wojskowe (por. art. 175 ust. 1). Pamiętać też trzeba, że

Konstytucja RP (art. 177) ustanawia domniemanie kompetencji sądów powszechnych, gdyż ich właściwość może podlegać ograniczeniu tylko na podstawie wyraźnego przepisu ustawy (por. A. Wasilewski, *Władza sądowa w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, Państwo i Prawo* 1998, nr 7, s. 13). Powyższe nie oznacza jednak, iż Konstytucja RP bezwzględnie zakazuje ustanawiania sądów wyjątkowych (W. Koziół, *Sądy wyjątkowe w czasie wojny oraz postępowanie karne wojenne – uwagi de lege ferenda*, w: K. Dunaj, M. Stepnowska (red.), *Wymiar sprawiedliwości w siłach zbrojnych*, Warszawa 2014, s. 96 – 111).

Zgodnie z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP sąd powołany do sprawowania wymiaru sprawiedliwości oraz pełnienia funkcji kontrolnych spełniać musi łącznie wymogi: a) właściwości, b) niezależności, c) bezstronności, d) niezawisłości (por. np. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 października 2006 r., sygn. akt SK 42/04, OTK-A 2006, nr 9, poz. 125). W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego podkreśla się, że przepisy określające właściwość sądu mają charakter gwarancyjny, który wynika z konstytucyjnego prawa do bycia sądzonym przez sąd właściwy (por. np. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 10 czerwca 2008 r., sygn. akt SK 17/07, OTK-A 2008, nr 5, poz. 78). W doktrynie podnosi się, że ustawa określać musi kryteria ustalenia właściwości miejscowej, pozwalające w każdej sytuacji na określenie sądu właściwego, w sposób, który wyłącza podejrzenie arbitralności decyzji organów procesowych, budząc wątpliwości co do bezstronności (P. Wiliński, *Proces karny w świetle Konstytucji*, Warszawa 2011, s. 122 – 124).

Unormowanie art. 110 § 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych – dalej powoływana jako u.s.p., przewidywało, że w sprawach dyscyplinarnych sędziów sądów powszechnych, wymienionych w art. 110 § 1 pkt 1 lit. a u.s.p., właściwy sąd dyscyplinarny wyznaczał, na wniosek rzecznika dyscyplinarnego, Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą Izby Dyscyplinarnej.

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej – dalej powoływany jako TSUE, w wyroku z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie C 791/19, uznał że przepisy art. 110 § 3 u.s.p. i art. 114 § 7 u.s.p., w zakresie w jakim powierzają Prezesowi Sądu Najwyższego kierującemu pracą Izby Dyscyplinarnej, prawo do dyskrecjonalnego

wyznaczenia sądu dyscyplinarnego właściwego miejscowo do prowadzenia postępowań przeciwko sędziom sądów powszechnych nie spełniają wymogu wynikającego z art. 19 ust.1 akapit drugi TUE, zgodnie z którym sprawy te powinny być rozpoznawane przez sąd „ustanowiony na mocy ustawy.”

Przepisy, o których mowa w powołanym wyroku TSUE zostały zmienione art. 4 ust. 5 lit. d i ust. 10 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw, zam. Dz. U. z dnia 14 czerwca 2022 r., poz. 1259, która weszła w życie w dniu 15 lipca 2022 r.

Przepis art. 110 § 3 u.s.p., po tej nowelizacji, jako zasadę wprowadza, że do rozpoznania spraw, o jakich mowa w art. 110 § 1 pkt 1 lit. a u.s.p., sędziów sądów rejonowych, właściwy miejscowo jest sąd dyscyplinarny, w okręgu którego pełni służbę sędzia objęty tym postępowaniem. Tylko w przypadku gdy taka sprawa dotyczy sędziego sądu apelacyjnego albo sędziego sądu okręgowego, właściwy jest inny sąd dyscyplinarny wyznaczony na wniosek rzecznika dyscyplinarnego, przez Sąd Najwyższy - Izbę Odpowiedzialności Zawodowej, spośród sądów dyscyplinarnych właściwych dla obszarów apelacji sąsiadujących z obszarem apelacji, w którym znajduje się sąd w którym pełni służbę sędzia objęty postępowaniem (por. art. 110 § 3 zdanie drugie u.s.p.). Sąd Najwyższy – Izba Odpowiedzialności Zawodowej wyznacza ten sąd w terminie siedmiu dni od dnia otrzymania wniosku (por. art. 114 § 7 u.s.p.).

Należy przy tym zwrócić uwagę, że w tym incydentalnym postępowaniu, wszczętym wnioskiem rzecznika dyscyplinarnego, Sąd Najwyższy, działający w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej, nie rozpoznaje sprawy dyscyplinarnej, gdyż jedynie wskazuje sąd dyscyplinarny, który będzie właściwy dla rozpoznania sprawy dyscyplinarnej, jeżeli rzecznik dyscyplinarny złoży wniosek o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej, jak też właściwym do rozpoznania np. zażalenia na postanowienie rzecznika dyscyplinarnego o umorzeniu postępowania dyscyplinarnego. Sąd Najwyższy – Izba Odpowiedzialności Zawodowej, w sprawach o jakich mowa w art. 110 § 3 zdanie drugie u.s.p., orzeka jednoosobowo, chyba, że ze względu na szczególną zawłość lub jej wagę Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą Izby Odpowiedzialności Zawodowej zarządzi jej rozpoznanie w składzie trzech sędziów (por. art. 30 §1 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p.).

W niniejszej sprawie wniosek Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego przy Sądzie Okręgowym w O. o wyznaczenie sądu dyscyplinarnego dotyczy Sędziego Sądu Rejonowego w B., a z dniem 15 lipca 2022 r., jak to wyżej wskazano, z mocy ustawy, właściwym sądem dyscyplinarnym w tej sprawie jest Sąd Dyscyplinarny przy Sądzie Apelacyjnym w [...].

W tej sytuacji wniosek Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego przy Sądzie Okręgowym w O. z dnia 29 czerwca 2022 r. o wyznaczenie właściwego sądu dyscyplinarnego stał się bezprzedmiotowy i jako taki został pozostawiony bez rozpoznania.

[as]